

Tema 24 (2). L'orde sagrat

Mitjançant el sagrament de l'orde es confereix una participació en el sacerdoci de Crist-Cap. El sacerdoci ministerial es distingeix essencialment del sacerdoci comú dels fidels.

17/12/2010

1. El sacerdoci de Crist

Dins el poble d'Israel, designat a l'Èxode (cf. Ex 19,6) com a «reialme de sacerdots», Déu va escollir la tribu

de Leví per al servei del «tabernacle del testimoniatge» (Nm 1,50). Entre els levites es consagraven els sacerdots de l'antiga aliança amb el ritu de la unció (cf. Ex 29,1-7), que els conferia una funció «en pro dels homes en les coses que són de Déu, per oferir dons i sacrificis pels pecats» (He 5,1). Com a element de la llei mosaica, aquest sacerdoci és introducció a «una esperança millor» (He 7,19), «ombra dels béns futurs», però «no pot mai, amb els mateixos sacrificis que perpètuament són oferts cada any, fer perfectament dignes aquells qui s'acosten per donar culte a Déu» (He 10,1).

El sacerdoci levític va prefigurar d'alguna manera en el poble escollit la plena realització del sacerdoci en Jesucrist, no lligat ni a la genealogia, ni als sacrificis del temple, ni a la llei, sinó només al mateix Déu (cf. He 6,17-20 i 7,1 s.). Per això, Crist va ser «proclamat per Déu pontífex segons

l'orde de Melquisedec» (He 5,10), el qual «només amb una sola oblació ha deixat per sempre més perfectament acabada la seva obra en aquells qui són santificats» (He 10,14). En efecte, el Verb de Déu encarnat, en compliment de les profecies messiàniques, redimeix tots els homes amb la seva mort i resurrecció lliurant la seva pròpia vida en compliment de la seva condició sacerdotal. Aquest sacerdoci, que Jesús mateix presenta en termes de consagració i missió (cf. Jn 10,14), té, per tant, valor universal: no hi ha «una acció salvífica de Déu fora de l'única mediació de Crist»[1].

2. El sacerdoci en els apòstols i en la successió apostòlica

En l'últim sopar, Jesús manifesta la voluntat de fer participar els apòstols del seu sacerdoci, expressat com a consagració i missió: «Així com m'heu enviat al món, jo també els he

enviats al món. I per ells em consagro jo mateix perquè ells també siguin consagrats en veritat» (Jn 17,18-19). Aquesta participació es fa realitat en diferents moments al llarg del ministeri de Crist, que es poden considerar com els successius passos que menaran a la institució de l'orde sagrat: quan Crist crida els apòstols i els constitueix com a col·legi (cf. Mc 3,13-19), quan els instrueix i els envia a predicar (cf. Lc 9,1-6), quan els confereix el poder de perdonar els pecats (cf. Jn 20,22-23), quan els confia la missió universal (cf. Mt 28,18-20); fins i tot en l'ocasió especialíssima en què els ordena celebrar l'eucaristia: «Això, feu-ho per la meva commemoració» (1Co 11,24). Els apòstols «van ser confirmats plenament el dia de la Pentecosta»[2] en la missió apostòlica.

Durant la vida dels apòstols, «no només van tenir diversos ajudants en

el ministeri, sinó que, per tal que la missió a ells confiada es continués després de la seva mort, com si fessin testament, confiaren als seus col·laboradors immediats l'encàrrec d'acabar i consolidar l'obra que havien començat [...] i els van ordenar que, quan ells fossin morts, altres homes provats es fessin càrrec del ministeri». És així com «els bisbes, juntament amb els preveres i els diaques, van rebre el ministeri de la comunitat per presidir en nom de Déu el ramat, del qual són pastors com a mestres de la doctrina, sacerdots del culte sagrat i ministres dotats d'autoritat»[3].

2.1. Litúrgia de l'ordenació

En el Nou Testament es transmet el ministeri apostòlic a través de la imposició de les mans acompanyada d'una oració (cf. Ac 6,6; 1Tm 4,14; 5,22; 2Tm 1,6); aquesta és la praxi present en els ritus d'ordenació més

antics, com els recollits a la *Traditio apostolica* i els *Statuta Ecclesiae Antiqua*. Aquest nucli essencial, que constitueix el signe sacramental, ha estat enriquit al llarg dels segles per alguns ritus complementaris, que poden diferir segons les diverses tradicions litúrgiques. «Així, els ritus inicials, en el ritu llatí —la presentació i l'elecció de l'ordenand, l'al·locució del bisbe, l'interrogatori de l'ordenand, les lletanies dels sants — donen fe que l'elecció del candidat ha estat feta d'acord amb l'ús de l'Església i preparen l'acte solemne de la consagració; després de la qual diversos ritus expressen i completen d'una manera simbòlica el misteri que s'ha realitzat: per al bisbe i el prevere, la unció amb el sant crisma, signe de la unció especial de l'Esperit Sant que fa fecund el seu ministeri; el lliurament del llibre dels Evangelis, de l'anell, de la mitra i del bàcul al bisbe com a signe de la seva missió apostòlica d'anunciar la Paraula de

Déu, de la seva fidelitat a l'Església, esposa de Crist, del seu càrrec de pastor del ramat del Senyor; lliurament al prevere de la patena i del calze, "l'ofrena del poble sant" que és cridat a presentar a Déu; el lliurament del llibre dels Evangelis al diaca que acaba de rebre la missió d'anunciar l'Evangelí del Crist» (*Catecisme* 1574).

2.2. Naturalesa i efectes de l'orde rebut

Mitjançant el sagrament de l'orde es confereix una participació en el sacerdoci de Crist segons la modalitat que la successió apostòlica ha transmès. El sacerdoci ministerial es distingeix del sacerdoci comú dels fidels, que prové del baptisme i la confirmació; tots dos sacerdots «s'ordenen l'un a l'altre», però «són essencialment diferents, no sols de grau»[4]. És propi i específic del sacerdoci ministerial ser «una

representació sacramental de Crist cap i pastor»[5], cosa que permet exercir l'autoritat de Crist en la funció pastoral de la predicació i del govern, i obrar *in persona Christi* en l'exercici del ministeri sacramental.

La repraesentatio Christi Capitis subsisteix sempre en el ministre, l'ànima del qual ha estat segellada amb el caràcter sacramental, imprès indeleblement en l'ordenació. El caràcter és, doncs, l'efecte principal del sagrament, i com que és una realitat permanent fa que l'orde no pugui ser ni repetit, ni eliminat, ni conferit per un temps limitat. «Un individu vàlidament ordenat pot, certament, per causes greus, ser descarregat de les obligacions i de les funcions lligades a l'ordenació o rebre la prohibició d'exercir-les, però no pot tornar a esdevenir laic en el sentit estricte» (*Catecisme* 1583).

L'orde, en cadascun dels graus, a més a més confereix «la gràcia de l'Esperit Sant pròpia d'aquest sagrament», que és «la d'una configuració al Crist Sacerdot, Mestre i Pastor, del qual l'ordenat ha estat constituït ministre» (*Catecisme* 1585). Aquesta *ministerialitat* és tant un do com una tasca, ja que l'orde es rep per servir Crist i els fidels, que en l'Església conformen el seu cos místic. Més específicament, per al bisbe el do rebut és «l'Esperit que dóna autoritat per regir i santificar, el que donàreu al vostre Fill estimat, Jesucrist, el que ell donà als sants Apòstols»[6]. Per al prevere es demana a Déu el do de l'Esperit «perquè sigui digne de mantenir-se sense tara davant del vostre altar, d'anunciar l'Evangelí del vostre Regne, de complir el ministeri de la vostra paraula de veritat, d'oferir-vos dons i sacrificis espirituals, de renovar el vostre poble amb el bany de la regeneració; de tal manera que

surti a l'encontre del nostre gran Déu i Salvador Jesucrist»[7]. En el cas dels diaques, «amb la gràcia sacramental, en comunió amb el bisbe i el seu presbiteri, serveixen el poble de Déu en el ministeri de la litúrgia, de la paraula i de la caritat»[8].

2.3. Els graus de l'orde sagrat

El diaconat, el presbiterat i l'episcopat conserven entre si una relació intrínseca, com graus de l'única realitat sacramental de l'orde sagrat, rebuts successivament de manera inclusiva. Alhora, es distingeixen segons la realitat sacramental conferida i les funcions respectives en l'Església.

L'episcopat és «la plenitud del sagrament de l'orde, anomenat, tant en el costum litúrgic de l'Església com en les expressions dels sants pares “sacerdoci suprem” o “cimal del ministeri sagrat”»[9]. Als bisbes se'ls confia «el ministeri de la

comunitat per presidir en nom de Déu el ramat, del qual són pastors com a mestres de la doctrina, sacerdots del culte sagrat i ministres dotats d'autoritat»[10]. Són successors dels apòstols i membres del col·legi episcopal, al qual s'incorporen immediatament en virtut de l'ordenació, tot conservant la comunió jeràrquica amb el papa, cap del col·legi, i amb els altres membres. Principalment els corresponen les funcions de capitalitat, tant en l'Església universal com presidint les esglésies locals, a les quals regeixen «com a vicaris i legats de Crist, amb consells, exhortacions, exemples, però també amb autoritat i potestat sagrada»[11]. Entre els oficis episcopals «destaca la predicació de l'evangeli. Perquè els bisbes són proclamadors de la fe, que guanyen deixebles nous per a Crist, i són doctors autèntics, és a dir, dotats de l'autoritat de Crist, que prediquen al poble que els ha estat encomanat

la fe que ha de creure i que ha d'aplicar a la vida [...]. Quan ensenyen en comunió amb el romà pontífex, han de ser respectats per tothom com a testimonis de la veritat divina i catòlica»[12]. Finalment, com a administradors de la gràcia del sacerdoci suprem, moderen amb la seva autoritat la distribució sana i fructuosa dels sagraments: «Regulen l'administració del baptisme, per mitjà del qual es concedeix la participació en el sacerdoci reial de Crist. Són els ministres originaris de la confirmació, els dispensadors dels ordes sagrats i els moderadors de la disciplina penitencial; exhorten i instrueixen amb zel el seu poble perquè participi amb fe i reverència en la litúrgia i, sobretot, en el sant sacrifici de la missa»[13].

Déu ha instituït el presbiterat perquè els seus ministres «tinguessin el poder sagrat de l'orde per oferir el sacrifici i perdonar els pecats en la

societat dels fidels i exercissin públicament en nom de Crist el ministeri sacerdotal a favor dels homes»[14]. Als preveres se'ls ha confiat la funció ministerial «en grau subordinat, per tal que, constituïts en l'orde del presbiterat, fossin col·laboradors de l'orde episcopal per al recte compliment de la missió apostòlica encomanada per Crist»[15]. Participen «de l'autoritat amb què Crist mateix construeix, santifica i governa el seu cos», i per l'orde sacramental rebut «queden assenyalats amb un caràcter específic que els configura amb Crist sacerdot, de manera que puguin actuar *in persona Christi Capitis*»[16]. «Formen, juntament amb el seu bisbe, un únic presbiteri dedicat a ocupacions diverses»[17] i exerceixen la seva missió en contacte immediat amb els homes. Més concretament, els preveres «tenen el deure primari d'anunciar a tothom l'evangeli de Crist, per constituir i

incrementar el poble de Déu,
complint el manament del Senyor:
“Aneu per tot el món i prediqueu el
missatge joïós a tota criatura” (Mc
16,15)»[18]. Practiquen
principalment l’ofici sagrat «en el
culte eucarístic o comunió, en el
qual, actuant *in persona Christi* i
proclamant-ne el misteri, uneixen les
oracions dels fidels al sacrifici del seu
cap, Crist, i en el sacrifici de la missa
representen i apliquen fins al retorn
del Senyor (cf. 1Co 11,26) l’únic
sacrifici del Nou Testament, el de
Crist que s’ofereix una sola vegada al
Pare com a hòstia immaculada (cf.
He 9,14-28)»[19]. Això va unit al
«ministeri de la reconciliació i
l’alleujament a favor dels fidels
penedits o malalts». Com a pastors
veritables, «practicant l’ofici de Crist
pastor i cap d’acord amb el seu grau
d’autoritat, reuneixen la família de
Déu com una fraternitat
unitàriament animada i la

conduïen a Déu Pare per Crist en l'Esperit»[20].

Els diaques es troben en el grau inferior de la jerarquia. Se'ls imposen les mans «no pas per al sacerdoci, sinó per al ministeri», que exerceixen com una *repraesentatio Christi Servi*. Pertoca al diaca «d'administrar solemnement el baptisme, guardar i distribuir l'eucaristia, assistir en nom de l'Església al matrimoni i beneir-lo, portar el viàtic als moribunds, llegir la Sagrada Escriptura als fidels, instruir i exhortar el poble, presidir el culte i l'oració dels fidels, administrar els sacramentals, presidir els ritus de funerals i sepelis»[21].

3. El ministre i el subjecte

L'administració de l'orde en els tres graus està reservada exclusivament al bisbe: en el Nou Testament només els apòstols el confereixen, i, «com

que el sagrament de l'Orde és el sagrament del ministeri apostòlic, pertoca als bisbes com a successors dels apòstols de transmetre el “do espiritual” (LG 21), la “llavor apostòlica” (LG 20)» (*Catecisme* 1576), conservada al llarg dels segles en el ministeri ordenat.

Per a la licitud de l'ordenació episcopal es requereix, en l'Església llatina, un explícit mandat pontifici (cf. CIC 1013); en les esglésies orientals està reservada al romà pontífex, al patriarca o al metropolità i és sempre il·lícita si no hi ha un mandat legítim (cf. *Corpus Canonum Ecclesiarum Orientalium* o CCEO 745). En el cas de les ordenacions presbiterals i diaconals, cal que l'ordenant sigui el bisbe propi del candidat, o haver rebut les cartes dimissòries de l'autoritat competent (cf. CIC 1015-1016); si l'ordenació té lloc fora de la pròpia circumscripció,

és necessària la vènia del bisbe diocesà (cf. CIC 1017).

Per a la validesa de l'ordenació, en els tres graus, cal que el candidat sigui home i estigui batejat. Jesucrist, en efecte, va triar com a apòstols només homes, tot i que entre els que el seguien també hi havia dones, que en diverses ocasions van demostrar una fidelitat més gran. Aquesta conducta del Senyor és normativa per a tota la vida de l'Església i no es pot considerar circumstancial, atès que ja els apòstols es van sentir vinculats a aquesta praxi i van imposar les mans només a homes, també quan l'Església estava difosa per regions on la presència de dones en el ministeri no hagués suscitat perplexitat. Els pares de l'Església van seguir fidelment aquesta norma conscients que és una tradició vinculant, que va ser adequadament recollida en decrets sinodals. L'Església, en conseqüència, «no es

considera autoritzada a admetre les dones a l'ordenació sacerdotal»[22].

Una ordenació legítimament i plenament fructuosa requereix a més, per part del candidat, la vocació com a realitat sobrenatural, alhora confirmada per la invitació de l'autoritat competent (la «crida de la jerarquia»). D'altra banda, en l'Església llatina regeix la llei del celibat eclesiàstic per als tres graus; que «no és exigida, certament, per la naturalesa mateixa del sacerdoci»[23], però «té múltiples concordances amb el sacerdoci», ja que amb el celibat els clergues participen en la modalitat cèlibe assumida per Crist per realitzar la seva missió, «s'uneixen a ell més fàcilment amb un cor indivís, es dediquen més lliurement per ell i amb ell al servei de Déu i dels homes». Amb el lliurament total de les seves vides a la missió confiada, els ordenands «evoquen aquelles

misterioses noces establertes per Déu [...], per les quals l'Església té Crist com a espòs únic. Esdevenen, encara, un senyal viu d'aquell món futur, ja present per la fe i la caritat, en què els fills de la resurrecció no prendran marits ni dones»[24]. No estan obligats al celibat ni els diaques permanents ni els diaques i preveres de les esglésies orientals. Finalment, per ser ordenats es necessiten unes determinades disposicions internes i externes, l'edat i la ciència degudes, el compliment dels requisits previs a l'ordenació i l'absència d'impediments i irregularitats (cf. CIC 1029-1042; CCEO 758-762). En els candidats a l'ordenació episcopal regeixen unes condicions particulars que n'asseguren la idoneïtat (cf. CIC 378).

Philip Goyret

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica 1533-1600.

Lectures recomanades

Concili II del Vaticà, const. *Lumen gentium* 18-29; decr. *Presbyterorum ordinis* 2, 4-6, 15-17.

Sant Josepmaria, homilia «Sacerdot per a l'eternitat», a *Estimar l'Església*, Albada, Terrassa, 2007, p. 71-91.

.....

[1] Congregació per a la Doctrina de la Fe, decl. *Dominus Iesus*, 6-VIII-2000, 14.

[2] Concili II del Vaticà, const. *Lumen gentium* 19.

[3] *Ibid.*, 20.

[4] *Ibid.*, 10.

[5] Joan Pau II, exh. ap. *Pastores dabo vobis*, 25-III-92, 15, 4.

[6] Pontifical Romà, *Ritual de l'ordenació de bisbe, preveres i diaques*, «L'ordenació de bisbe. Pregària d'Ordenació».

[7] Ritu bizantí, *Euchologion*, «Pregària d'ordenació».

[8] Concili II del Vaticà, const. *Lumen gentium* 29.

[9] *Ibid.*, 21.

[10] *Ibid.*, 20.

[11] *Ibid.*, 27.

[12] *Ibid.*, 25.

[13] *Ibid.*, 26.

[14] Concili II del Vaticà, decr. *Presbyterorum ordinis* 2.

[15] *Loc. cit.*

[16] *Loc. cit.*

[17] Concili II del Vaticà, const.
Lumen gentium 28.

[18] Concili II del Vaticà, decr.
Presbyterorum ordinis 4.

[19] Concili II del Vaticà, const.
Lumen gentium 28.

[20] *Loc. cit.*

[21] *Ibid.*, 29.

[22] Joan Pau II, carta ap. *Ordinatio sacerdotalis*, 22-V-94, 2.

[23] Concili II del Vaticà, decr.
Presbyterorum ordinis 16.

[24] *Loc. cit.*

.....

dev.opusdei.org/ca/article/resum-de-fe-cristiana-24-2-lorde-sagrat/ (07/08/2025)